

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

OTOMOTİV SEKTÖRÜ

“2021 Değerlendirmesi, 2022 Beklentileri”

NAZLI ÜSTÜN

Sektör Raporu

Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü

KONYA
Şubat 2022
www.kto.org.tr

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	1
2. 2021 YILINDA TÜRKİYE’DE SEKTÖRÜN DURUMU	1
2.1. Üretim	2
2.2. Pazar	3
2.3. İhracat	4
3. SEKTÖRDE 2022 YILI BEKLENTİLERİ	5
4. KAYNAKÇA	6

1. GİRİŞ

Küresel ekonominin %4’ünü tek başına oluşturan otomotiv sanayi çip yokluğu, hammadde fiyatlarındaki hızlı yükselişler, küresel üretimde %16’lara varan daralma, emisyon kriterlerinin sıkıştırılmasıyla dizel araçların yok oluşu gibi tehdit ve değişim ortamında var olmaya ve geleceğe uzanmaya çalışıyor. Bunların ötesinde, iklim krizi ve çevresel sorunlar sektör üzerindeki baskıyı ve sorumluluğu artırıyor.

Dünya genelinde yaşanan bu değişimler sektörün, elektrikli ve hibrit motorlu araçlar çağına tam gazla girmesini sağladı. Sürdürülebilirlik sektörün en önemli gündem maddelerinden biri haline geldi. Birçok sektörde olduğu gibi otomotiv sektöründe de dijitalleşmeye, Pandeminin getirdiği zorunluluklar ile beraber, son 1-1.5 yıl içinde çok daha fazla önem verilmeye başlandı.

Ülkemizde otomotiv sektörü hem iç ekonomik dengeler hem de ihracat bağlamında çok önemli hatta lokomotif bir sektör. Bu çerçevede, sektörün yaşadığı her sıkıntının genel ekonomik tabloya yansımaması da düşünülemez. Sektörün bir yavaşlama ile karşı karşıya kaldığı her dönemde ekonomi için de tehlike çanları çalmaya başlıyor.

Bu raporda Otomotiv Sektörünün 2021 yılı değerlendirmesi ve 2022 yılı beklentileri ele alınacaktır.

2. 2021 YILINDA TÜRKİYE’DE SEKTÖRÜN DURUMU

2021 yılına damgasına vuran çip krizi nedeniyle tam olarak üretim yapılamadığı otomotiv sektöründe, hammadde fiyatlarındaki artış, tedarik sorunlarının devam etmesi de etkili oldu. Böyle bir tablo içinde 2021 yılında Avrupa’da %4, dünyada %2 azalan otomotiv üretimi Türkiye’de ise %1,7 oranında azalmıştır.

Tablo 1. Türkiye Otomotiv Sanayi Özet Değerlendirme (2020/2021)

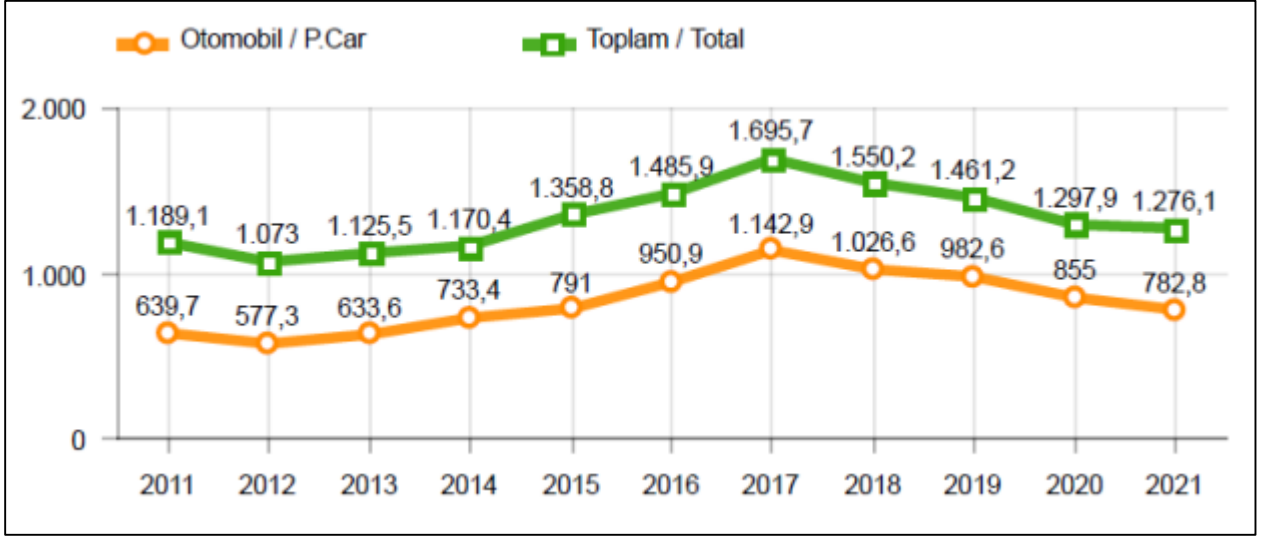
		2020	2021	2020/2021 Değişim (%)
Üretim	Toplam	1.297.878	1.276.140	-1,7
	Otomobil	855.043	782.835	-8,4
Pazar	Toplam	796.150	772.722	-2,9
	Otomobil	610.109	561.853	-7,9
İhracat	Toplam	916.538	937.005	2,2
	Otomobil	596.616	565.361	-5,2
İhracat (\$)	Toplam	24.941.975.091	29.878.587.097	15,2
	Otomobil	9.312.088.334	9.272.092.055	-0,4
İhracat (€)	Toplam	22.602.516.358	25.300.660.467	11,9
	Otomobil	8.127.728.722	7.849.822.435	-3,4

Kaynak: Otomotiv Sanayi Derneği

2.1. Üretim

Otomotiv Sanayi Derneği istatistiklerine göre, 2021 yılı Ocak-Aralık döneminde toplam üretim %1,7, otomobil üretimi bir önceki yılın aynı dönemine göre %8,4 oranında azalmıştır. Bu dönemde, toplam üretim 1 milyon 276 bin 140 adet, otomobil üretimi ise 782 bin 835 adet düzeyinde gerçekleşmiştir.

Grafik 1. 2011-2021 Toplam ve Otomobil Üretim Gelişimi (Ocak-Aralık) (x1000)

Kaynak: Otomotiv Sanayi Derneği

Diğer yandan, ticari araç grubunda, 2021 yılı Ocak-Aralık döneminde üretim %11 seviyesinde artarken, ağır ticari araç grubunda %40 oranında, hafif ticari araç grubunda %9 oranında artmıştır.

Ürün grubu bazında üretim:

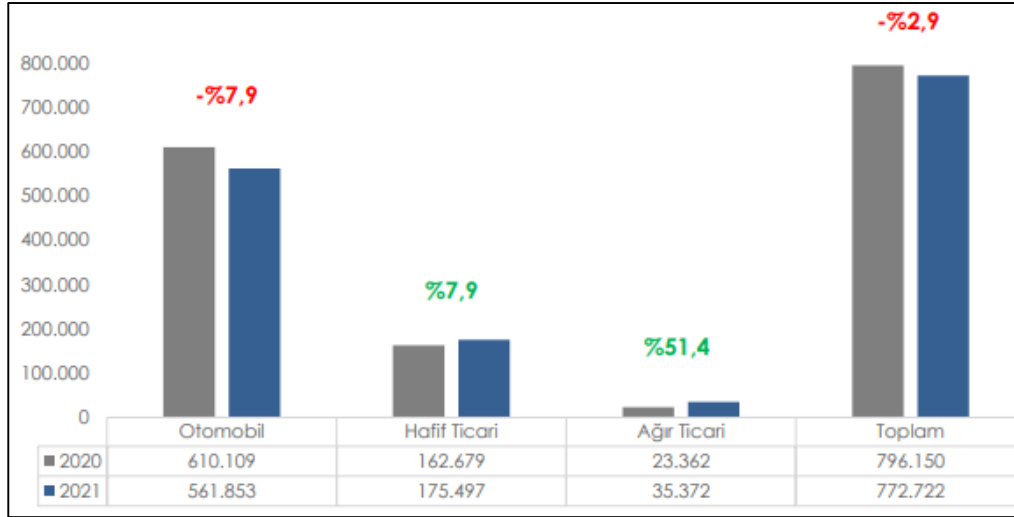
- Otobüste %30
  - Minibüste %9
  - Midibüste %9
  - Kamyonette %12
  - Kamyonda %66
- } oranlarında azalmıştır.
- } oranlarında artmıştır.

Ocak-Aralık döneminde **kapasite kullanım oranları**, hafif araçlarda (otomobil + hafif ticari araçlar) %64, kamyon grubunda %83, otobüs-midibüs grubunda %31 ve traktörde %74 olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılı Ocak-Aralık döneminde Otomotiv Sanayiinin **toplam kapasite kullanım oranı %65** olmuştur.

2.2.Pazar

Fiyat artışlarının ve tedarik sorunlarının gündemin ilk sıralarında yer aldığı 2021 yılında, toplam otomotiv pazarı geçen yılın aynı dönemine göre %2,9 azalarak 772 bin 722 adet düzeyinde gerçekleşmiştir.

Grafik 2. Toplam Otomotiv Pazarı (2020-2021)

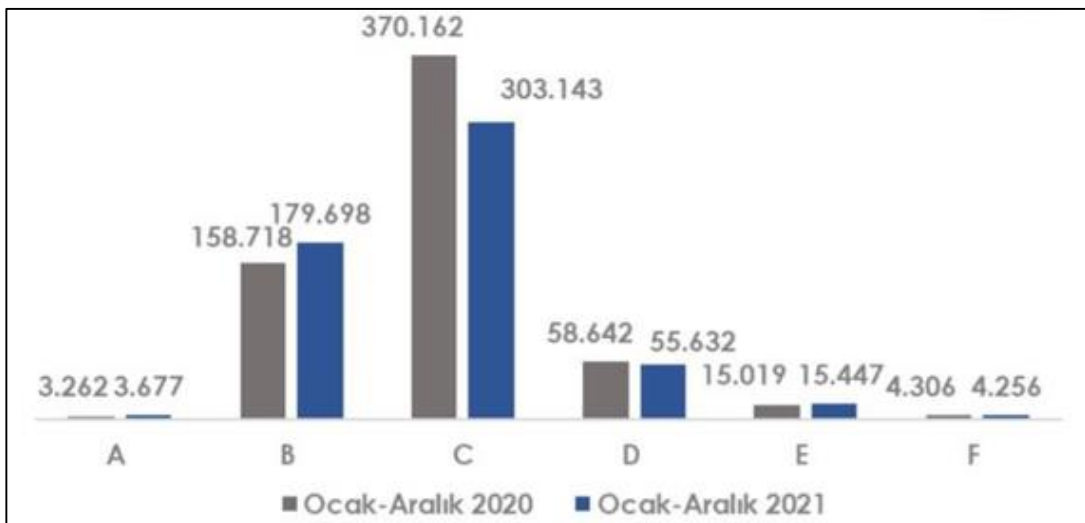

Kaynak: Otomotiv Distribütörleri Derneği

Ocak-Aralık döneminde otomobil satışları ise %7,9 oranında azalarak 561 bin 853 adede gerilemiştir. Bu dönemde, satışlarını %7,9 oranında artıran hafif ticari araçlar 175 bin 497 adetlik pazar büyüklüğüne ulaşmıştır. Ağır ticari araçların satışı ise bir önceki yıla göre %51,4 oranında artarak 35.372 adet olarak gerçekleşmiştir.

Otomobil pazarı segmentlere göre değerlendirildiğinde ise, pazarın %86,6'sının vergi oranları düşük olan A, B ve C segmentlerindeki araçlardan oluştuğu gözlemlenmiştir.

Grafik 3. Segmentlere Göre Adetler

Kaynak: Otomotiv Distribütörleri Derneği

2.3. İhracat

2021 yılında ihracat tarafında sevindirici gelişmeler yaşanmıştır. 2021 yılı Ocak-Aralık döneminde 565 bin 361 adedi otomobil olmak üzere, toplam üretimin %73'ünü oluşturan 937 bin 5 adet taşıt ihraç edilmiştir. 2021 yılı Ocak-Aralık döneminde gerçekleşen taşıt aracı ihracatı, 2020 yılı aynı dönemine göre %2 oranında artmıştır. Geçen yıl 29,9 milyar dolar değerinde ihracat yapan otomotiv sanayii, toplam ihracattan %13 oranında pay almıştır.

Bu dönemde otomobil ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %5 azalırken, ticari araç ihracatı ise %16 oranında artmıştır. Traktör ihracatı ise 2020 yılına göre %26 artarak 17 bin 38 adet olarak gerçekleşmiştir.

2021 yılı Ocak-Aralık döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre, toplam otomotiv ihracatı Dolar bazında %15, Euro bazında geçen yılın aynı dönemine göre %12 artmıştır. Bu dönemde toplam otomotiv ihracatı 29,9 Milyar \$ olarak gerçekleşirken, otomobil ihracatı %0,4 azalarak 9,3 Milyar \$ seviyesinde gerçekleşmiştir. Euro bazında otomobil ihracatı ise %3 azalarak 7,9 Milyar € seviyesinde gerçekleşmiştir.

Türkiye İhracatçılar Meclisi verilerine göre, toplam otomotiv sanayi ihracatı, 2021 yılı Ocak-Aralık döneminde **%13 pay** ile ihracat sıralamasında 16.yılında da ilk sıradaki yerini korumuştur.

Tablo 2. Sektörel Bazda İhracat Rakamları -1.000 \$ (Ocak-Aralık)

SEKTÖRLER	2020	2021	Değişim (2021/2020)	Pay (2020) (%)	Pay (2021) (%)
Otomotiv Endüstrisi	25.544.947	29.342.795	14,9	15,1	13,0
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	18.256.005	25.348.548	38,9	10,8	11,2
Çelik	12.602.840	22.351.413	77,4	7,4	9,9
Hazır giyim ve Konfeksiyon	17.118.037	20.250.438	18,3	10,1	9,0
Elektrik ve Elektronik	11.047.749	14.176.022	28,3	6,5	6,3
Demir ve Demir Dışı Metaller	8.252.223	12.357.450	49,7	4,9	5,5
Tekstil ve Maddeleri	7.283.601	10.145.832	39,3	4,3	4,5
Makine ve Aksamları	7.538.048	9.416.332	24,9	4,4	4,2
Hububat Bakliyat Yağlı Tohum ve Mamulleri	7.291.851	9.156.524	25,6	4,3	4,1
Mobilya Kâğıt ve Orman Ürünleri	5.563.974	6.993.833	25,7	3,3	3,1

Kaynak: TİM – Sektörel İhracat Sıralaması İlk 10 Sektör

3. SEKTÖRDE 2022 YILI BEKLENTİLERİ

Çip krizi, lojistik darboğazları ve hammadde maliyetlerindeki rekor artışların gölgesinde geçen 2021'in ardından, otomotivcilerin 2022 yılında da ana gündeminin tedarik zinciri yönetimi olması bekleniyor. Bu kapsamda Otomotiv sektöründe 2022 yılı beklentileri şu şekildedir:

Çip Krizi: Kısa vadede en önemli sorun, salgına benzetebileceğimiz yarı iletken üretim krizi olarak karşımıza çıkmaktadır. Çip krizinin ana nedenleri olarak pandemi ve pandeminin sebep olduğu evden çalışma ve uzaktan eğitime bağlı talep artışını sebep göstermek doğru olacaktır. Aynı şekilde daralması beklenen otomotiv sektörünün hızlı bir şekilde toparlanması talepte karşılanması zor bir artışa sebep olmuştur. Atlanmaması gereken bir diğer önemli nokta ise çip üretiminin gerektirdiği su tüketimidir. Üretiminde yoğun miktarda su kullanımı gerektiren bu elektronik parçaların dünyadaki en büyük üreticisi Taiwan Semiconductor Manufacturing Company (TSMC). Üretici son yaptığı açıklamada “tüm endüstrilerdeki” talebi karşılamak için tam kapasiteyi yeniden kazandığını açıklamıştır. Taiwanlı üretici TSMC'nin 3 fabrikasında 2019 yılında tükettiği su 156 bin ton olmuştur ve Taiwan halen büyük bir kuraklık yaşamaktadır. Yapılar mevsim normallerinin %40 altında. Bu durumda çip krizinin bitmesi için tarih vermek zor görünmektedir. 2022'de normale döner görüşü, giderek 2023'e sarkmaktadır. Ve en önemlisi su krizi sadece bu dönemde yaşanacak bir kriz olmanın ötesine yol alıyor. Küresel ısınma karşısında su stoklama sorunu çözülemezse, sorun ileriki yıllarda tekrarlanacak beklentisi öne çıkmaktadır. Çip krizi GM'den Ford'a, Volkswagen'den Stellantis'e dünyadaki tüm üreticileri ağına adım adım aldı.

Navlun Fiyatları: Tedarik zincirinde tek sorun çip değildir. Tedariki yapmayı sağlayan araçlarda da sıkıntı vardır. World Container Index'e göre; doğu-batı rotasında 2021 başlarında 5 bin dolar seviyesinde olan konteyner navlunu, 2021 sonunda 9 bin dolara kadar çıkmıştır. 2022 yılında da navlunda artış beklenmektedir. 2022 yılında anlaşma fiyatlarının yaklaşık 2 ila 7 katı kadar rakamlara bağlanması söz konusu. Yeni gemilerin piyasaya girmesi ile navlunda ve rezervasyonlarda gevşemenin en erken 2023 yılında olacağı öngörülmektedir.

Girdi Maliyetlerinde Artış: Girdi maliyetlerindeki artışların da süreceği öngörülmektedir. Sac, alüminyum, kauçuk gibi hammaddelerde son bir yılda %100 ila %300 arasında fiyat artışları yaşanmıştır. Özellikle de yerli sac rakamında TL bazında son bir yılda %274 artış söz konusudur. Tüm bunlar araç fiyatlarına da yansımaktadır.

Yerel Uygulamalar: Vergi oranlarında yapılan ani güncellemeler ve yüksek ÖTV oranları sektörün yerel alandaki en önemli sorunlarından. Bunun yanında, elektrikli araçların satışına yönelik sübvansiyonların halen netleşmemesi önemli bir soru işareti doğurmaktadır.

TL'nin Değeri: Sektör, yoğun bir ara mal ithalatı gerçekleştirdiği için kur hareketleri maliyet anlamında öngörülebilirliği önemli ölçüde kısıtlamaktadır. Bu çerçevede değerinde Türk Lirası ve stabil, öngörülebilir bir makroekonomik sistemin varlığı çok önemlidir.

Yatırım Gereksinimi: Yatırım ve dönüşüm ihtiyacı sadece ana sanayi değil tedarik sanayii açısından da gereklidir. Türk otomotiv sanayi elektrikli ve hibrit araç üretimine yönelik dönüşümün henüz ilk adımlarını atmaktadır ve yeni nesil araçlara yönelik parça üretiminin gerçekleştirilebilmesi için temponun artırılması gerekmektedir. Bu konuda, yatırımların “yapılmadan eskimesine sebep olan” yıkıcı teknoloji rekabeti de yakından izlenmelidir.

İç Pazar Dalgalanmaları: 2015-2016 ve 2017 yıllarında 1 milyon adetlerde bulunan Pazar, 2018 yılından itibaren gerilemeye başlamıştır. 2019 yılında 500.000 adedin altına düşen pazarda 2020, yeniden 800.000 sınırına geline döneme oldu. Bu dalgalanma, üreticilere planlama aşamasında önemli miktarda zorluk yaşatmaktadır.

Tüm bu gelişmeler ışığında, 2022 yılında otomotiv üretim adedinin dünyada %6, Avrupa’da ise %7 artması beklenmektedir. Türkiye’de ise 2022 yılında otomotiv üretim adetlerinde %8 ila %15 arasında artış beklenmektedir. Bu da 1 milyon 380 bin ila 1 milyon 470 bin adet arasında üretim anlamına gelmektedir. Sektörün ihracatta adet bazında artış beklentisi ise %11 ila %17 arasındadır.

4. KAYNAKÇA

- “**Otomotiv Sanayi Özet Rapor – 2020/2021**”, Otomotiv Sanayi Derneği, Ocak 2022
http://www.osd.org.tr/sites/1/upload/files/2021-12_OSD_Ozet_Rapor-7585.pdf
- “**Türkiye Otomotiv Pazarı**”, Aralık 2021, Otomotiv Distribütörleri Derneği
https://www.odd.org.tr/web_2837_1/neuralnetwork.aspx?type=26
- Bahar Caner, “**Otomotiv Dönüşüm Virajında**”, KPMG Türkiye, 2 Eylül 2021
<https://home.kpmg/tr/tr/home/medya/press-releases/2021/09/otomotiv-donusum-virajinda.html>
- Hakan Ölekli, “**KPMG Perspektifinden Otomotiv Sektörüne Bakış**” KPMG Türkiye, 2021
<https://home.kpmg/tr/tr/home/gorusler/2021/08/kpmg-perspektifinden-otomotiv-sektorune-bakis-2021.html>
- “**Otomotivin 2021 karnesi: Üretimde vites düşürdü, ihracatta şampiyon**”, Dünya Gazetesi, 17 Ocak 2022
<https://www.dunya.com/ekonomi/otomotivin-2021-karnesi-uretimde-vites-dusurdu-ihracatta-sampiyon-haberi-646074>
- “**2022'nin de ana gündemi 'tedarik yönetimi' olacak**”, Dünya Gazetesi, 17 Ocak 2022
<https://www.dunya.com/sectorler/otomotiv/2022nin-de-ana-gundemi-tedarik-yonetimi-olacak-haberi-646063>